

Kopsoli

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

Iznāk no 1954.gada

2008.gada aprīlis Nr.7/8 (957/958)

www.lns.lv

Cena 60 santīmi

LNS DOMES SĒDĒ: GADA BILANCE, LNS KONGRESS, PĀRSKATI

Šajā numurā

1. – 5. lpp. Dome lemj par LNS kongresa sasaukšanu, apstiprina budžeta – 2007 izpildi un uzklausa ziņojumus no reģionālām biedrībām.

6. lpp – Darbs – cik svarīgi atrast labu darbu, uz kuru var iet ar prieku, kur labs priekšnieks un darbabiedri. Tāds ir Antai un Inītai.

7. – 11. lpp. Atvērumā – ziņu lapa „Mūsu iespējas – mūsu nākotne”. Tajā par to, kā jūtas un sadzīvo nedzirdīgo kopienā dažādās tautības, ko vajag un var darīt, lai labi justos visi.

12. lpp. – Jaunieši nesēn rīkojuši balli par godu Sieviešu dienai. Esot bijis jautri!

13. – 15. lpp. Sportam šoreiz vairāk vietas atvēlēts – gan atskats pagātnē, gan par to, kas notiek pašreiz.

16.lpp. – Mūžībā aizgājuši LNS Goda biedre Elvīra Elksne. Piemiņas vārdi vēlīti viņai un arī – Sarmītei Šemiotei.

Arī skaitļi, ja tajos rūpīgi ieskatās, var pastāstīt ļoti daudz. Šajā sēdē domniekiem vajadzēja iepazīt un aptvert daudz skaitļu – gan LNS 2007. gada ieņēmumu – izdevumu pārskatā, gan ziņojumos par sociālās rehabilitācijas un kultūras masu darbu un biedrībās paveikto.

Sasniegtais un turpmāk

Kā ziņoja LNS galvenā grāmatvede **I. Roķe**, ieņēmumu lielāko daļu veidojis dažādu ES fondu finansējums projektiem – 276,2 tūkst.Ls. Pārējie ieņēmumi bijuši no LNS saimnieciskās darbības – 113, 8 tūkst. Ls.

Pārējie līdzekļi: valsts un pašvaldību dotācijas – 129,3 tūkst. Ls; biedru naudas – 1008 Ls, SIA atskaitījumi no peļņas – 4900 Ls un citi.

2007. gadā svarīgākie LNS sasniegumi ir vairāku nozīmīgu ES finansētu projektu realizācija: „LNS otrās mājas (LNS nekustamo īpašumu remonts Rīgā, Daugavpilī, Pļaviņās, Valmierā); „Klusās rokas”, „Mēs sabiedrības daļa2”, „Darbs klusumā”, „I=I+I”, „Abpus klusuma robežām” u.c. (pieredzes apmaiņas, plašu masu pasākumu u.c. aktivitāšu organizēšana) utt. Minēto projektu realizācijā bija iesaistīti nedzirdīgie no visas

Latvijas, un tiem bija liela nozīme LNS attīstības veicināšanā.

Šo projektu realizācijā paveiktais arī veido lielāko izdevumu daļu. Izdevumi pārsnieguši ieņēmumus par 6829 latiem.

Pārskatā arī minēti galvenie uzdevumi nākotnē: iesaistīt LNS darbā jaunus, izglītotus un enerģiskus biedrus; pilnveidot uz vietām sadarbību ar pašvaldībām; uzlabot LNS nekustamo īpašumu stāvokli, izvērst sociālās RH pasākumus (*zīmju valodas attīstība, jauni aprūpes pakalpojumi, darbinieku kvalifikācijas celšana, papildlīdzekļu surdotehniskai palīdzībai; informācijas un vides pieejamības uzlabošana – it īpaši krīzes un ārkārtas situācijās; izglītības līmeņa celšana, nodarbinātības problēmu risināšana un virkne citu*).

Lai šos nozīmīgos uzdevumus veiktu, lai sasniegtu pozitīvus mērķus, nepieciešamas izmaiņas pašreizējā likumdošanas kārtībā valdībā, pašvaldībās utt., kur tiek izskatīti jautājumi un pieņemti likumi, noteikumi, normatīvie akti. Jāņem vērā nevalstisko organizāciju, arī LNS viedoklis tajos gadījumos tur, kur tas skar nedzirdīgo intereses. Būtiskas izmaiņas jāpanāk likumdošanā, kas attiecas uz nodarbinātību, – darba devēji jāieinteresē

2008.gadā laikraksta „Kopsoli” izdošanu finansē Rīgas Dome

Domes sēde...

pieņemt darbā invalīdus.

Arī turpmāk lielā mērā LNS darbība būtiski balstīsies uz projektu realizācijai piešķirto finansējumu, tāpēc LNS jāapsver iespēja izveidot nodaļu, kas nodarbosies ar ES fondu finansējuma piesaisti.

Dome apstiprināja šo pārskatu.

Par sociālo rehabilitāciju un kultūru

Pārskatu sniedza LNS viceprezidente **M. Piter-niece**. Viņa, par šīm jo-mām runājot, veica salīdzināšanu ar pagājušo gadu, pamatā ņemot apmeklētāju skaitu.

Kopā pagājušajā gadā notikuši 1654 pasākumi ar 40185 apmeklētājiem (2006. gadā attiecīgi – 1812 pasākumu ar 36207 apmeklētājiem).

Uzslavu ar Domes lēmumu saņēma

valmierieši un rēzeknieši par apmeklētāju pieaugumu, bet aizrādījumu – Daugavpils biedrība, kur vērojams biedru aktivitātes kritums (par 370 apmeklētājiem mazāk).

Interesanti fakti atklājās arī aprēķinos par to, cik pakalpojumu vidēji saņem viens biedrs savā biedrībā. Šai ziņā vislabākā situācija izrādījās Kuldīgā – 2,6 pakalpojumi un Smiltēnē – 2,5,

kā arī Rēzeknē – 2,4. Vismazāk Pļaviņās – 1,01.

Dome uzdeva visām biedrībām un KC „Rītausma” čakli gatavoties 12. pašdarbības festivālam Smiltēnē 7. jūnijā un Nedzirdīgo dienas koncertam Rīgā 28. septembrī.

Par LNS biedrību darbu

Biedrību vadītāji sniedza atbildes gan par paveikto, gan nākotnes iecerēm. Kopīgā rūpe – kā piesaistīt jauniešus, lai nesama-zinātos biedru skaits; kā

...nepieciešamas izmaiņas pašreizējā likumdošanā, kārtībā, kā valdībā, pašvaldībās utt., tiek izskatīti jautājumi un pieņemti likumi, noteikumi, normatīvie akti. Jāņem vērā nevalstisko organizāciju, šai gadījumā arī LNS viedoklis tur, kur tas skar nedzirdīgo intereses!

strādāt, lai aktivitātēs iesaistītu vairāk biedru.

Par to savus ieteikumus sniedza arī domnieki, iesakot veicināt aktīvu grupu darbu, analizēt iemeslus neveiksmēm, apgūt jaunas interesantākas darba formas pasākumu organizēšanā.

Izraisījās domu apmaiņa par t.s. „slēgtiem” pasākumiem (uz ielūgumiem). Vairums atzina, ka arī tādi atsevišķos gadījumos ir

jāorganizē (interese grupām, kolektīvu gadadienu atzīmēšanai, jubileju gadījumos utt.).

Vienprātīgs bija secinājums – šādus pārskatus ieteicams sniegt reizi gadā, turklāt bez gariem atskatiem tālākā pagātnē, bet runāt par pašreizējo situāciju un nākotni – kā ko darīt tālāk, lai LNS valde varētu operatīvi risināt pastāvošās problēmas.

Par LNS kongresu

Nākamais LNS 17. kongress jāsasauca 2009. gadā, un tas patlaban tiek plānots augustā.

Par tā norises vietu vēl jādomā, jo gatavību uzņemt delegātus izteikušas vairākas biedrības – līdztekus Rīgai to varētu rīkot Valmierā, Rēzeknē, Liepājā.

Domnieki tāpēc izjautāja pretendētus par apstāk-

ļiem uz vietas. Ieteikumi bija dažādi – no „Rītausmas” pat līdz kādai muižai vai pilij Latvijā.

Dome uzticēja LNS valdei izpētīt iespējas un darba kārtībā pieņemt lēmumu par kongresa norises vietu, kā arī apstiprināja par LNS Statūtu komisijas priekšsēdētāju Marutu Piternieci. ▲

REĢIONĀLO BIEDRĪBU ZIŅOJUMI**Daugavpils RB: Vēlas piesaistīt vairāk biedru**

Daugavpils biedrība dibināta 1947.gada 8.jūnijā. Biedrības darbu vada valde, kuras sastāvā

ir 5 cilvēki – priekšsēdētāja **E.Čaika** un valdes locekļi – **R.Katakina, G.Gura, J.Dmitrijeva** un **L. Zibarte**. Biedri sadalījušies 2 grupās, tās ir SIA „LNS Dane” – priekšsēdētāja **G.Gura** un teritoriālā – priekš-

sēdētāja **R.Katakina**. Biedrības uzskaitē ir 118 biedri, to skaitā ar dzirdes traucējumiem ir 116. Visvairāk vidēja gadagājuma cilvēki ar pamatizglītību.

Reģionālo biedrību ziņojumi...

Diemžēl ir arī analfabēti (5), ar vidējo izglītību – 11, augstākās izglītības nav nevienam.

Pēc nacionālā sastāva visvairāk krievu (51) un latviešu (36).

Nodarbināti gandrīz puse no biedriem (50):

23 strādā LNS sistēmā, 27 citur. Gandrīz visi dzīvo pilsētā (112).

Biedru naudu par 2007. gadu samaksājis 101 biedrs.

Biedrības darbs ir uzlabojies, bet ir problēmas. Uz pasākumiem nāk vieni un tie paši biedri, bet pārējie ir iesūnojuši, neko negrib dzirdēt, redzēt, kas notiek klubā.

Biedrībā katru otrdienu un ceturtdienu zīmju valodā tiek organizēti informācijas pasākumi par politiku, medicīnu, par visu, kas notiek Latvijā un pasaulē. Notiek dažādi tematiski un atpūtas pasākumi, interešu pulciņi, izstādes un citi pasākumi. Biedri ar dzirdes traucējumiem tiek informēti par LNS projektiem, motivēti piedalīties dažādos pasākumos, kas tiek organizēti projektu ietvaros.

Projektu ietvaros biedri aktīvi apmeklē dažādus pasākumus, kā arī piedalās pieredzes apmaiņā ar citām biedrībām, kuros vislielāko labumu gūst paši nedzirdīgie. Aktīvākie pasākumu apmeklētāji ir **V. Tihone, A. Grinšpone, D. Filipova, Š. Ivanova, I. Čaika, V. Markitāne u.c.**

Katru gadu aktīvi piedalāmies lielākajos LNS mēroga pasākumos ar plašu koncerta programmu, festivālā un Vispasaules nedzirdīgo dienā Rīgā.

Daugavpīlieši kārtējā pasākumā – 2008.

Foto: I. Koptmane

Biedrībai ir laba sadarbība ar vietējo pašvaldību, kas 2007. gadā piešķīra finansiālu atbalstu – 250 Ls apmērā.

Viens no galvenajiem mūsu biedrības mērķiem – pēc iespējas vairāk iesaistīt nedzirdīgos biedrus kluba darbā un pasākumos.

No Daugavpils RB valdes priekšsēdētājas E.Čaikas ziņojuma

LNS Liepājas RB: Cer uz savām mājām

Liepājas biedrībai šogad 6. aprīlī aprit 60 gadi, dibināta 1948.gadā. Viens no galvenajiem uzdevumiem – biedru uzskaitē.

Mūsu biedru skaits ir samērā nemainīgs. 2007. gadā – 81 biedrs; uz šodien ir 85.

Visvairāk mums ir vidējā vecumā, vecuma pensionāri – 33, jaunieši – 17.

Runājot par izglītību, pēdējā laikā mūsu jaunieši mācās, lai iegūtu izglītību. Vidējā speciālā – 9, vidējā – 13, nepabeigta vidējā – 6, pamata – 22 un

nepabeigta pamata – 55, analfabēti – 2. Vairāk cilvēku dzīvo pilsētā – 62.

Mēs esam vienīgā biedrība, kurai nav savas – mītnes. Šajos 60 gados esam pabijuši 7 vietās. Beidzot LNS nopirkusi Liepājā zemi, kurā cels mūsu ilgi gaidīto klubu.

Esam daudz ko darījuši: piedalāmies LNS projektos, kā arī Liepājas pilsētas Domes projektos. No pašvaldības pagājušā gadā saņēmām 700 Ls, no rajona Padomes – 300 Ls. Visi šie līdzekļi izlietoti noteiktiem mērķiem. Saņēmām arī finansējumu no Saeimas Sociālo lietu pārvaldes 1000 Ls, par to iegādājāmies biedrībai nepieciešamo inventāru: datoru, galdus un līdzekļus pasākumu organizēšanai. Biedrībā rīkoti dažādi atpūtas un tematiski pasākumi: Lieldienas, Ziemassvētki, Nedzirdīgo diena, „Atvasara” – pensionāriem, konkursi un citi. Lielākos LNS rīkotajos pasākumos pašdarbnieki uzstājas ar dažādiem koncertuzvedumiem. Mūsu biedri aktīvi apmeklē šos pasākumus.

Katru gadu saņemam atbalstu no Liepājas Sociālā dienesta, piemēram, paciņas un cienastus

Liepājniekiem patīk dancot.

Foto: I. Koptmane

Reģionālo biedrību ziņojumi...

Lieldienās un Ziemassvētkos, kā arī deju kolektīva vadītājam apmaksā algu.

Mūsu pašdarbnieki kopā ar citām invalīdu organizācijām sniedz koncertus liepājniekiem Lieldienās un Ziemassvētkos.

Biedrības valdē ir 6 cilvēki. Sēdes sasaucam pēc vajadzības. Veicam sociālās rehabilitācijas darbu, biedri saņem gan informācijas, gan konsultācijas. Sniedzam palīdzību dzīvokļu jautājumu kārtošanā, sociālās un ārstniecības aprūpē, sadzīves problēmu risināšanā.

No Liepājas RB priekšsēdētājas G. Paņko ziņojuma

Valmieras RB: Biedri apmierināti, sūdzību nav

Valmieras RB ir 3 biedru grupas ar 114 biedriem, no tiem 3 dzirdīgie. Valmieras grupā 84 biedri, Limbažu grupā 16 un Cēsu grupā 14.

Kopš vairs nav Cēsu grupas ilggadīgā vadītāja **Alfona Bāliņa** un arī tagad Limbažu grupā Ā.Dzirnes, šajās grupās darbība apsūkusi, it sevišķi Cēsu grupā jau vairākus gadus. Ir jaunieši Cēsu grupā, bet darbi nesokas labi. Galvenie iemesli – nav tikšanās vietas un jaunieši ir pasīvi.

Limbažu grupā – kopš nav **Ā.Dzirnes**, kas ar savu izpalīdzību, sirdsmīlestību palīdzēja biedriem un atļāva savās mājās organizēt jaukus pasākumus, grupā iestājusies krīze. Turpmāk būs problēmas, kur biedriem satikties grupas sapulcēs un citos pasākumos.

Valmieras grupa neorganizē atsevišķi savus pasākumus, iekļaujas kluba pasākumos.

Otrdienās un ceturtdienās notiek regulārie pasākumi un apmēram

Valmieriešu stiprā puse - humors

reizi mēnesī sestdienās klubā notiek dažādi papildu pasākumi. Esam iekļāvušies dažādos projektos, pašlaik projektā "Mūsu iespējas – mūsu nākotne". No biedru puses ir interese un atsaucebe par projektu pasākumiem.

Bezdarbnieku skaits arvien samazinās – kuri patiešām grib strādāt, tie arī dabū darbu. No 114 biedriem 57 ir strādājošie, 30 pensionāri un nestrādājoši ir 24 – tanī skaitā II grupas invalīdi un citi. Ir 16 II grupas invalīdi – no tiem daži strādā, pret viņiem laba attieksme darbavietās. Valsts subsidētās darbavietās strādā 4 nedzirdīgie, visi ir apmierināti ar darbu.

Mūsu biedru vidū ir labas savstarpējās attiecības. Visi pēc nepieciešamības saņem sociālās rehabilitācijas un tulka pakalpojumus. Sūdzības nav bijušas, neskaidrības tūlī novēršam.

Valmieras klubs atrodas gan drīz pilsētas nomalē, bet pa mūsu Brīvības ielu kursē maršruta autobusi un taksometri, tāpēc nav problēmu nokļūt klubā.

Māja mums izremontēta, labā stāvoklī, telpas siltas, ērti apmēbelētas. Kluba otro stāvu irē pilsētas 2. doktorāts, otrā mājā aptieka "Lauma" un vēl viens

īrnieks. Mums ar visiem īrniekiem ir labas attiecības.

Tikai ir bēdīgi ar āra teritoriju – pagalms izbraukāts dubļains no doktorāta un aptiekas apmeklētāju mašīnām. Esam lūguši īrniekus un pilsētas domi palīdzēt ierīkot stāvlaukumu mašīnām, īrnieki piekrīt segt daļu izdevumu, bet uz pašvaldības atbalstu nav ko cerēt – tā nav ieinteresēta ieguldīt līdzekļus LNS īpašumā.

No Valmieras RB vadītājas D. Lāces – ziņojuma

Rēzeknes RB: Laba sadarbība ar pašvaldībām

Uz 2008. g. 1.janvāri biedrības uzskaitē ir 103 biedri. No tiem 100 ir dzirdes invalīdi un 3 dzirdīgie. Pārsvārā vidēja gadagājuma cilvēki (44) un vecuma pensionāri (31).

Par 2007. gadu biedru naudu parādā ir 4 biedri. Par 2008. gadu līdz 1.martam jau samaksājusi vairāk nekā puse (54). No šī gada 1.janvāra līdz 1.martam ir uzņemti 3 jauni biedri.

Pašlaik biedrībā pastāv 2 grupas: Preiļu grupa (14) un teritoriālā grupa (89). Biedri dzīvo dažādās vietās: pilsētās, laukos, pat citās valstīs: Rēzeknē, Ludzā, Daugavpilī, Krāslavā, Zilupē, arī Rīgā Madonā u.c.

Klubā divreiz nedēļā risinās pārrunas ar speciālistiem par problēmām un to mazināšanas iespējām; notiek laikrakstu, žurnālu, grāmatu un citu informatīvo materiālu apskati un informācijas par nedzirdīgo dzīvi. Tiek organizēti arī dažādi tematiskie un atpūtas pasākumi: Lieldienas, Mātes diena, Mārtiņdiena, Nedzirdīgo diena, apaļo gadu

Reģionālo biedrību ziņojumi...

jubilejas, karnevāli, Eiropas diena u.c. Ziemassvētkos jau kuro gadu visiem biedriem tika pasniegtas Ziemassvētku dāvanas (pieaugušiem pārtikas un saldumu paciņas). Tiek organizētas nodarbības interešu klubīnos „Saimniecīte”, „Juniori”, „Zelta zivtiņa”, saieti pensionāriem, jauniešiem utt. Jauniešiem atpūtas pasākumi notika atpūtas bāzē „Lāču leja”, „Pie Selenas”, „Rāzna”, boulingcentrā. Biedrībā notika arī Bērniņas svētki – bērni saņēma dāvanu kartes un apmeklēja boulinga centru, kur spēlēja un cienājās ar saldumiem. Pensionāriem atpūtas pasākumi ārpus biedrības notika, piemēram, „Itāļu restorānā”, „Molā”, arī boulinga centrā. Pateicoties Rēzeknes pilsētas Domes atbalstam, katru trešdienu ir iespēja par brīvu izmantot Rēzeknes sporta centru.

Ir laba sadarbība ar vairākām pašvaldībām (Rēzeknes pilsētas, Rēzeknes rajona, Ludzas rajona, Preiļu novada, Preiļu rajona). It īpaši jāatzīmē Rēzeknes pilsētas Sociālās aprūpes pārvalde. Rezultātā biedrībai iedalīti

naudas līdzekļi kultūrmasu pasākumu, festivāla „Vai tu mani dzirdi”, atpūtas pasākumu organizēšanai. Pagājušā gadā no pašvaldībām saņēmām 1960 Ls atbalstu, kas izmantots atbilstoši prasītajam mērķim (tējas, kafijas galdiem, zāles noformēšanai, bērnu pasākuma

organizēšanai kopā ar ģimeni, autobusu nomai, jaunu ārdurvu uzstādīšanai u.c.). Gada beigās uzrakstīti daudzi projekti un vēstules – pašvaldībām, redakcijām par finansiālo un laikrakstu, žurnālu atbalstu 2008.gadā. Pateicoties labai sadarbībai ar Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldi, pagājušā gadā un arī šogad, daudzi biedri saņēma finansiālo atbalstu – pabalstu par siltumenerģiju un cietā kurināmā

iegādei un citu finansiālo un materiālo palīdzību.

2008.gadā biedrību atbalstījušas visas pašvaldības, kurām iesniegts lūgums par kopējo summu 2300 Ls apmērā. 2008.g. mūsu biedrības biedri var lasīt šādus ziedotos laikrakstus: *Diena, Latvijas Vēstnesis, Pavards*. Saņēmām atbalstu arī no Rēzeknes Sporta pārvaldes futbola komandas tērpu iegādei u.c. mērķiem 485,35 Ls apmērā. Pagājušā gadā no Rēzeknes sporta pārvaldes saņēmām 100 Ls finansiālo atbalstu sacensību telpu īrei.

Rēzeknieši piedalās dažādos projektos: „Klusās rokas”, „I+I=I”, „Mūsu iespējas – mūsu nākotne”, kurš turpinās arī šogad.

Biedrībā atbalstu sniedzam visiem, kas griežas pēc palīdzības, neskatoties, vai ir biedrs vai nav, arī bērniem. Valdē lemjam arī par to, vai ņemt no ne biedriem, dažreiz – arī biedriem dalības maksu pasākumos. Ņemam vērā, kādus pakalpojumus tajā piedāvāsim. ▲

No Rēzeknes RB priekšsēdētājas S.Gerenovskas ziņojuma

TRADĪCIJAS**Liieldienas Kuldīgā**

✍ **Žanete Škapare**

22. marta rītā zemi klāja baltas sniega kupenas, tomēr bija iestājies pavasaris un šai brīnumjaukajā dienā mūsu biedrībā tika svinēti pavasara saulgrieži – Liieldienas.

Jau pirms pasākuma biedrības telpās bija vērojama rosība. Pamazām kluba zāle piepildījās ar ļaudīm. Biedru sejās bija manāms prieks par atkal redzēšanos, par

iespēju kopā jautri un patīkami pavadīt kādu laiku. Kā jau katru gadu, arī šoreiz sarīkota Liieldienas kompozīciju izstāde. Katrs izstādes dalībnieks bija īpaši centies un piedomājis, veidojot savu iecerēto kompozīciju, bet kluba vadītājs Juris Ozoliņš labākajiem bija sarūpējis pārsteiguma balviņas. Par labākām tika atzītas Liepiņu un Dāvidu ģimeņu un Armandas Andrejenko kompozīcijas.

Neiztika arī bez olu cīņām, sirsnīgām sarunām, kuldīdznieku iecienītās krustvārdu mīklu minēšanas, ko tieši par godu šim Liieldienas pasākumam bija sagatavojis Viktors Pūce. Krustvārdu mīklu viktorīnas uzvarētāji: Juris Ozoliņš, Austrā Pūce, Janīna Birģele. ▲

Tā jautrā un mājīgā gaisotnē pie pašu sarūpēta svētku galda tika nosvinētas Liieldienas.

LAIME: KAD UZ DARBU VAR IET AR PRIEKU

Pusotra gadu atpakaļ „KS” publicēja interviju ar nedzirdīgajiem amata meistariem, kuri cēla piebūvi dzīvojamai mājai netālu no Elvīras ielas 19, aiz veikala „Elvis”. Tajā bija paredzēts ierīkot kafejnīcu. Amatnieki bija apmierināti ar darba apstākļiem un noteikumiem, un savukārt darba devējs viņus slavēja kā kārtīgus strādniekus.

Nesen iegriezāties šajā jaunajā kafejnīcā „Kamenīte” un – ieraudzījām tur strādājam divas nedzirdīgas sievietes. Satikām tur to pašu darba devēju – firmas LV&KO vadītāju **Leonīdu Voiskoviču**, kurš atkal slavēja savas čaklās darbinieces – cepumu cepējas.

Viņš atzina, ka pirmais iespaids bijis izšķirošais, tāpēc pēc celtniekiem viņš droši pieņēmis darbā arī šīs darbinieces un nav pievīlies.

Antas Dimantes stāsts

Divdesmit četrus gadus nostrādājusi par šuvēju Rīgas MRU un droši vien turpinātu tur strādāt, ja vien nelikvidētu šo ražotni.

Ceļā uz jaunības sapni

Un tikai tad sākās ceļš uz jaunības sapņa īstenošanu – strādāt par konditori – cepēju. Agrāk taču nedzirdīgiem tādu iespēju nebija, varēja mācīties tikai par šuvējām, audējām, strādāt apavu cehā utml.

Anta atrada darbu firmā „Morra” un 11 gadus tur cepa

cepumus, līdz tā tika likvidēta. Kļuva par oficiālu bezdarbnieci, un iestājās rauga mīklas speciālistu kurss, kuru beidzot ieguva sertifikātu.

„Kamenītē - labi”

Anta ir ļoti apmierināta ar darbu. Tā ir laime, ja uz to katru dienu var iet ar prieku. Tad arī nogurums mazāks, kaut arī darbs nav no vieglajiem – katru dienu jāsaņem 70 – 90 kg dažādu cepumu no sākuma līdz galam: jāsamīca mīkla ar visām sastāvdaļām, jāsaveido cepumi, jāizcep,

Foto: I. Kopmane

jānoformē ar pildījumu, glazūru utt. Produkcija ir ļoti pieprasīta, to piegādā dažādās vietās Latvijā. Uz vietas ir arī mājīgs veikaliņš – kafejnīca. Cepumu nosaukumi vien ir ko vērts: *Kārumiņš. Podziņa, Avene, Pārsla* utt. Pašai vislabāk garšo siera radziņi...

Priekšniecība un darbabiedri

Anta uzteic vadītāju Leonīdu un savas darbabiedrenes. Kolektīvs tur mazs – 5cilvēki. Savā starpā saprotas lieliski. Sirsnīgi un uzmanīgi cits pret citu. Kaut arī darbabiedri ir krievu tautības,

saprotas visi labi – vadītājs pat zīmes apguvis, arī latviešu valodu visi saprot.

Mājās ar cepšanu tagad Anta nenoņem, kaut arī agrāk cepa visu ko, arī tortes. Tagad nopērk uz vietas, ar atlaidi – pati taču cepusi! Vakaros mājās kaut ko paada, uztamborē. Izbrauc brīvā dabā, vislabāk – uz lauku māju Jelgavā.

Inetas Rūtiņas stāsts

Mācījusies par pavāri Jūrmalas RRC koledžā, taču tur gūtās zināšanas pielietot pēc tam varējusi maz. Visvairāk iemaņu un gudrību apguvusi, strādājot praktiski.

Inetai darbs šajā vietā tas pats kā Antai, un tas ļoti patīk. Darbalaiku var iekārtot tā, lai nav jāstrādā naktsmaiņā, jo vakaros viņu mājās gaida mazā meitiņa Anna – Linda (2,6g.).

Brīvā laika maz, to aizņem meitiņa. Inetai ir savi ieteikumi „KS” veidošanai: biežāku, krāsaināku, nelikt internetā, lai visi pasūta.

TV raidījumus viņa neredz – laiks neizdevīgs.

„KS” tika pacienāts ar smaržīgu kafiju un cepumiem, kas vai uz mēles izkusa. Nu īstas meistares tās cepumu cepējas! ▲

„Kamenītē” ielūkojās **Irina Kristoforova un Ilze Kopmane**

Līdzjūtība +

Lai nu mīļi Zemes māte
Pārklāj savu seģenīti...

Izsakām līdzjūtību **Sarmītes Šemiotes** ģimenei, tuviniekiem, viņu aizvadot mūžībā.

Bijušās 16. arodskolas audzēknes

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

Projekts "Mūsu iespējas - mūsu nākotne"

Ziņu lapa Nr. 4

ETNISKĀ INTEGRĀCIJA: LAI VISI JUSTOS LABI

Esmu cittautiete - tas ceļ manu pašapziņu

Saruna ar valmierieti Nadeždu Jefremovu.

□Kā tas ir - būt cittautietei Latvijā, būt cittautietei starp nedzirdīgajiem Valmieras biedrībā, kur pārsvarā visi ir pamattautības pārstāvji - latvieši? Vai esi izjutusi diskriminējošu attieksmi pret sevi kā pret cittautieti?

Pēdējā laikā neesmu izjutusi negatīvu attieksmi pret sevi tautības dēļ. Diemžēl man ir nācies to izjust, bet tas bija diezgan sen.

Manuprāt, būt cittautietei Latvijā ir forši, jo tādējādi es varu no malas izpētīt latviešiem raksturīgākās īpašības, tradīcijas un citas lietas, ko paši latvieši nemaz nemana un reizēm tā īsti nespēj novērtēt.

Tas, ka esmu cittautiete, savā ziņā ceļ manu pašapziņu un liek sevi apliecināt, lai nedarītu kaunu savai tautībai.

□Vai var apgalvot, ka nedzirdīgie cittautieši dzirdīgo sabiedrībā cieš no dubultas diskriminācijas - dzirdes un citas tautības dēļ?

Pašlaik valsts politika aizliedz diskrimināciju, tomēr pagātnē man nedaudz ir nācies ar to saskarties.

□Ar ko tu pati draudzējies, kas ir ģimenes draugi, kādas tautības viņi pārstāv?

Kā tu domā, kāda ir situācija jūsu biedrībā attiecībā uz dažādu tautību nedzirdīgo savstarpējo satiecību? Ja ir problēmas, kā tās risināt?

Foto: I. Kristoforova

Es uzskatu, ka tautībai nav nozīmes. Galvenais ir tas, kāds ir pats cilvēks, pārējam nav nozīmes.

Varu teikt, ka pazīstu daudzus un dažādus cilvēkus, ne tikai latviešus, un domāju, ka nedzirdīgo kopienā nav problēmu ar etnisko integrāciju. Vienīgi reizēm rodas sadzīviskas diskusijas par kādas tautas kultūru un tradīcijām.

Būtu ļoti labi, ja organizētu lekcijas, kurās varētu uzzināt katrai tautai raksturīgākās lietas: nacionālos ēdienus, tērpus, dejas, paražas, ticējumus... Tas varētu vairojot iejūtību dažādu tautību pārstāvju starpā un būtu arī ļoti interesanti.

□Vai labi proti latviešu valodu? Kādās skolās mācījies un vai tev ir nepieciešamība papildināt savu latvie-

Domāju, ka manas latviešu valodas zināšanas ir normālas, saprotos bez problēmām. Tas tāpēc, ka mācījos Valmieras Vādzirdīgo bērnu internātskolā un pēc tam Rīgā, Raiņa vakarskolā.

□Ko, tavuprāt, vajadzētu darīt, lai motivētu nedzirdīgos cittautiešus aktīvāk integrēties Latvijas sabiedrībā: mācīties latviešu valodu, latviešu zīmju valodu, apgūt latviešu tradīcijas utt.?

Nevajadzētu pārāk uzplīties ar mācībām, bet vispirms paskaidrot, kādu labumu tās dotu, kādā veidā atvieglotu nedzirdīgo dzīvi. Vispirms cilvēki ir jāpārliecina mācīties.

To es saku par latviešu valodu un latviešu zīmju valodu.

Citu tautu tradīcijas vienmēr ir interesanti iepazīt, tādējādi reizē arī tiek papildinātas zināšanas. Es saprotu tā: ja tu dzīvo Latvijā, tad tev ir jāzina latviešu valoda un latviešu tradīcijas. ▲

Šis materiāls ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par šeit ievietoto materiālu saturu pilnībā atbild to autors Zigmārs Ungurs, un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības viedokli.

Tehnisko izpildījumu veica: LNS laikraksts "Kopsoli".

STARPETNISKS
NEDZIRDĪGO
AMATIERGRUPU
KULTŪRAS FESTIVĀLS

DZIEDOŠĀS ROKAS
2008. gada 10. maijā
pl. 13
Daugavpili, Vienības
laukumā

un

NEDZIRDĪGO
MĀKSLINIEKU DARBU
IZSTĀDE

Daugavpils
novadpētniecības un
mākslas muzejā
Daugavpili, Rīgas ielā 8
atklāšana 10. maijā
pl. 16

VISI, VISI LAIPNI LŪGTI!

Uzmanību!

Vērojiet Latvijas TV – I ekrānā nedzirdīgajiem adresētu zīmju valodā veidotu raidījumu ciklu "Redzesloks", kas veltīts etniskās integrācijas tēmai!

Šī gada februārī – oktobrī šāds cikls ir iekļauts kā atsevišķa sadaļa TV raidījumā "Kopā".

Seko jiet programmai un skatieties raidījumus reizi mēnesī šādās pirmsdienās:

28. aprīlī, 26. maijā,
30. jūnijā, 28. jūlijā, 25.
augustā, 22. septembrī un
20. oktobrī.

Sākums pl. 17.45,
atkārtojums – pl. 23.45

TV EKRĀNĀ: RAIDĪJUMS "REDZESLOKS"

Ar lielu atbildības sajūtu

TV raidījumu „Redzesloks” daudzi jau laikam būs ievērojuši. Tagad raidījums „Kopā” ietver šādu sadaļu, kas ir viena no projekta aktivitātēm. Režisore šim jaunajam raidījumam ir Viktorija Žarina, bet raidījumus sagatavo un vada Irīna Kristoforova. Palūdz viņu atbildēt uz dažiem jautājumiem.

■ Pastāsti, lūdzu, par ko tu strādā projekta aktivitātē „Redzesloks”? Kādi ir tavi pienākumi?

Šajā projektā strādāju kā TV raidījuma „Kopā” informatīvās sadaļas „Redzesloks” vadītāja. Mūsu raidījuma mērķis ir palīdzēt nedzirdīgajiem cittautiešiem integrēties sabiedrībā, veicināt viņu aktivitāti un paplašināt zināšanas. Mans uzdevums ir informēt viņus par valstī notiekošajiem kultūras un etnisko tradīciju pasākumiem. Šajos raidījumos intervēju arī nedzirdīgos cittautiešus, izzinot viņu dzīves situāciju un iedrošinot viņus brīvi iekļauties mūsu sabiedrībā. Pirmais, kuru intervēju, bija Vladimirs Krumins.

Cilvēkus intervēšanai sameklēju pati, meklēju gan www.draugiem.lv, gan citādos veidos, tad mēģinu pierunāt atnākt uz intervijas filmēšanu. Tas ir grūti, jo daudzi atsakās, negrib piedalīties. Iemesli ir dažādi:

vieni atsakās tāpēc, ka negrib citiem izrādīties kā cittautieši, negrib publiski izcelt to, ka nav latvieši. Citi kautrējas uzstāties kameras priekšā, ir tādi, kuri vienkārši nezina, ko atbildēt uz jautājumiem... Visādi man gājis!

Slikti ir tas, ka raidījumu ierakstīšana notiek darba laikā. Daudziem šajā laikā taču ir jāstrādā, vairāki cilvēki ieteica intervijas veidot brīvdienās, bet projektā tas nav paredzēts. Atceros, bija kāda sieviete, ar kuru jau vienojos par interviju, viņu no darba nepalaida. Un tā ir ar daudziem. Iznāk, ka varu intervēt tikai bezdarbniekus.

■ Vai vari pastāstīt kaut ko tuvāk par raidījuma veidošanu, tā saturu un cik ilgi tas būs?

Raidījums patlaban notiek reizi mēnesī, un to veido atsevišķas tematiskas sadaļas: „Informācija”, „Iekļaujies”, „Likuma pants”, „Darba tirgus”, „Kultūra”, „Brīvstunda”, „Mācāmies latviešu zīmju valodu”, „Īsziņas”.

Šajā darbā izjūtu lielu atbildību un mācos no savām kļūdām. Piemēram, nesen mums aizrādīja, ka pirms raidījuma ir jāaskaņo informācija un aktualitātes, jo tās pēdējā brīdī var mainīties, un tad iznāk, ka kaut ko esmu paziņojusi nepareizi vai neprecīzi, tā tad maldinājusi cilvēkus. Tā ir liela atbildība!

Mūsu darba grupā vēl strādā režisore Viktorija Žarina un operators, mēs visi darām kopīgu darbu.

TV ekrānā: "Redzesloks"...

Ceru, ka tā rezultāti būs noderīgi šīs programmas skatītājiem.

■ **Vai tev pašai ir kādas domas, ko varētu uzlabot raidījuma veidošanā? Varbūt kaut kas tiek darīts nepareizi?**

Manas domas esmu jau paudusi režisorei. Vajadzētu kaut

ko mainīt tieši sakarā ar tulkošanu no latviešu rakstu valodas uz latviešu zīmju valodu.

Mēs varētu uzlabot raidījuma saprotamību, ja līdztekus runātam tekstam to tulkotu zīmju valodā nevis vārds vārdā, bet gan tā, kā tas būtu pareizi nedzirdīgo zīmju valodā, kurai ir atšķirīga teikuma uzbūve un

vārdi tiek parādīti citādā kārtībā. Tas reizēm man apgrūtina vadīt raidījumu, jo, no vienas puses, cenšos, lai nedzirdīgie mani saprot, no otras puses, jādodom atkal par latviešu valodas gramatiku.

Esmu painteresējusies, vai mūsu skatītāji manis teikto ir sapratuši. Izrādījās, ne visi. ▲

IESPĒJA: MĀCĪTIES LATVIEŠU VALODU INTERNETĀ

„Tu arī vari!”

Tā saucas līdz šim mazpieminētā viena no projekta aktivitātēm, kuras realizācijā iesaistīts arī LNS Zīmju valodas centrs.

Šīs aktivitātes būtība ir dot iespēju nedzirdīgajiem cittautiešiem mācīties latviešu valodu un latviešu nedzirdīgo zīmju valodu, izmantojot internetu. Zīmju valodas centra mājaslapā www.zimjuvaloda.lv tiks ievietota jauna tematiska video-vārdnīca – atbalsts latviešu valodas lietošanai, kura palīdzēs cittautiešiem apgūt latviešu zīmju valodu un latviešu valodu.

Liela tēmu daudzveidība dialogos

Pašlaik tiek izstrādāti apgūstamie temati. Piemēram: „*Būsim pieklājīgi*”, „*Cilvēks*”, „*Nodarbošanās*”, „*Veselība*”, „*Medicīniskā palīdzība*”, „*Pārtika*”, „*Veikali*”, „*Sadzīves pakalpojumi*”.

Sagatavoti tiks 25 temati. Dažiem tematiem ir apakštemati – sīkāks iedalījums. Piemēram, tematam „*Cilvēks*” ir trīs apakštemati: „*Ģimene*”,

Foto: Z. Ungurs

Diskusija darba grupā

„*Ģimenes stāvoklis*” un „*Vecums*”.

Savukārt katram no šiem tematiem un apakštematiem tiek piemeklēti visbiežāk lietotie un nepieciešamākie vārdi un iespējamākie dialogi.

Kā tas izskatīsies ZVC mājas lapā? Tur būs doti vārdi, frāzes un dialogi gan latviešu, gan krievu valodā. Uzklīkšķinot uz vārda vai frāzes, parādīsies šī vārda vai frāzes tulkojums latviešu zīmju valodā. Tādējādi cittautieši varēs apgūt reizē gan vārda latvisko tulkojumu, gan arī tulkojumu latviešu zīmju valodā.

Darba grupas sastāvā

To visu noskaidroju, piedaloties kārtējā aktivitātes

„*Latviešu valoda mazākumtautību nedzirdīgajiem zīmju valodā*” darba grupas sēdē. Tajā piedalījās aktivitātes vadītāja **Lilita Janševska**, darba grupas locekļi **Iļona Liniņa** un **Skaidrīte Baure**, kā arī ZVC pārstāve **Velta Kleina**. Darba grupā vēl ietilpst Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolas skolotāja **Hermīne Puriņa** – latviešu valodas speciāliste, kuras pienākumos ir sastādīt literāri pareizā latviešu valodā katram tematam atbilstošus vārdus un dialogus, kā arī pārtulkot tos krievu valodā. Problēmu risinājums rodas, vienmēr regulāri aprunājoties ar darba grupas locekļiem par

Iespēja mācīties latviešu...

turpmāk veicamajiem darbiem. Tad apspriež arī visus aktuālos jautājumus.

ZVC aicina – esiet atsaucīgi!

Daudzi jau saņēmuši jauno zīmju valodas vārdnīcu "Ipašības vārdi". ZVC darba grupa lūdz nenolikt šo grāmatu plauktā putekļu varā, bet rūpīgi iepazīties ar to, lasīt to un sūtīt savus priekšlikumus, ieteikumus un aizrādījumus ZVC turpmākā darba pilnveidošanai.

Esiet atsaucīgi! Tikai kopīgi varam apzināt un attīstīt latviešu zīmju valodu – nedzirdīgo dzimto valodu. ▲

Jūsu rīcībā bukleti

Projekta ietvaros izdoti 4 bukleti, kuri ietver 4 dažādas tēmas. Mērķis uzlabot nedzirdīgo cittautiešu zināšanas, kā arī iepazīstināt ar pilsonības aspektiem: kā var kļūt par LR pilsoni, kas ir Latvijas

Satversme, kā izpildāma himna zīmju valodā, kā arī sniegts Latvijas vēstures pārskats. Vērtīgi uzziņu avoti ne tikai cittautiešiem, bet arī jebkuram Latvijas pilsonim, lai atsvaidzinātu savas zināšanas par šiem būtiskajiem jautājumiem. Pieejami "KS" redakcijā. ▲

AKTIVITĀTE: IZBRAUKUMI REĢIONU BIEDRĪBĀS

Būt pilsonim

Ilze Kopmane

Projekta mobilās moderācijas grupa ar programmu „**Būt pilsonim**” ieradusies jau visās biedrībās. Jau februārī pabūts Liepājā un Ventspilī.

Martā grupa ar savu etniskai integrācijai veltīto programmu – apceļojusi Kuldīgu, Pļaviņas, Rēzekni un Daugavpili. Aprīļa sākumā izbraukumu cikls beidzies Smiltenes un Valmieras biedrībās.

Mobilā moderācija – tas nozīmē nepārtraukta mainība, kustība un šo nosaukumu mūsu grupa attaisnoja, pirmkārt, veidojot savu programmu, kurā ietvēra dažādas nodarbības – lektoru stāstījumus par etnisko integrāciju Latvijā un Eiropā, diskusijas, atraktīvās nodarbības un priekšnesumus, kā arī plašu izdales materiālu (*brošūru, bukletu, grāmatu*) klāstu, kas nonāca pasākumu apmeklētāju rīcībā visās biedrībās.

Bija interesanti vērot un salīdzināt šī pasākuma apmeklētājus dažādās biedrībās – gan to sastāvu pēc vecuma grupām, gan pēc gatavības iesaistīties diskusijās un domu apmaiņā par to, kā jūtas nedzirdīgie cittautieši savās biedrībās, kā arī pēc reakcijas, kas raisījās atrakciju un priekšnesumu laikā.

Apmeklētāji visumā atsaucīgi uzņēma nodarbību vadītāju stāstījumu par etniskām problēmām un to risinājumiem gan Latvijā, gan Eiropā. Īpaši viņus interesēja tieši nedzirdīgo situācija šajā ziņā, un visi ar lielu uz-

Mobilās moderācijas grupa: Programma izpildīta: „Esam gandarīti. Visiem paldies...”

manību uztvēra lektora

I. Kalniņa sagatavotos faktus no Eiropas valstu piemēriem.

Mūsu programmas vērotājiem patika arī atraktīvās spēles, kas saistījās ar citu tautu tradīcijām. Jāteic, ka viņi apliecināja samērā labas zināšanas. Bija prieks par to un gribētos ticēt, ka grupas līdzatvestā un apmeklētājiem sadalītā palīgliteratūra tās vairoš vēl tālāk.

Pateicība

Kā programmas „*Būt pilsonim*” vadītāja izsaku pateicību grupas dalībniekiem **Z.Unguram**, **I.Kalniņam**, brīvprātīgajai **I.Kristofovai** un šoferim **A.Gutānam** par ieguldījumu pozitīvo rezultātu radīšanā, kā arī visiem šī pasākuma apmeklētājiem par atsaucību, kas man personiski sniedza lielu gandarījumu. ▲

APMEKLĒTĀJU VĒRTĒJUMS: VIENMĒR SVARĪGS

✍ *Elīna Jefremova*

Šajā aprīļa pēcpusdienā uz mūsu namiņu Valmierā, Brīvības ielā 44 devās daudzi nedzirdīgie cilvēki. Tur no Rīgas bija ieradusies izbraukuma programma „Būt pilsonim”, lai pastāstītu par viņiem vēl pasvešu un neiepažītu tēmu – etnisko integrāciju, sniegt ieskatu par minoritāšu situāciju un problēmu risinājumu gan Latvijā, gan Eiropā.

Vai programmas veidotāji aizsniedza auditorijas interesi? Par to aptaujāju dažus cilvēkus, kuri piedalījās šajā pasākumā.

Atbild Maija Gumbre, 62 gadi

◆ Ko tu gaidīji sākumā no šīs rīdzinieku sagatavotās programmas?

– No pieredzes jutu, ka vajadzētu būt interesanti, ka uzzināšu kaut ko jaunu, un tas man patīk vienmēr.

◆ Vai ieguvu kādu sev noderīgu informāciju, kuru iepriekš nezināji?

O jā! Bija ļoti daudz vārdu un jēdzienu, kurus agrāk biju dzirdējusi, taču nezināju to nozīmi. Paldies nodarbību vadītājiem, kuri pamatīgi un saprotami visu paskaidroja, jo citādi ne pusi no tā, ko viņi stāstīja, es nesaprastu.

◆ Vai, tavuprāt, šis temats ir aktuāls?

– Jā, sevišķi aktuāls man šķita Ivara Kalniņa stāstītais par dzirdīgo un nedzirdīgo cilvēku

minoritāšu aktivitātēm Eiropā. Par to, kā viņi cīnās par savām tiesībām un veido savas tautību grupas, par spīti apstākļiem, kas stipri kavē viņu integrāciju.

Zane Klause, 25 gadi

◆ Ko tu vēlējies uzzināt, dodoties uz šo nodarbību?

– Vēlējos uzzināt kaut ko vairāk par nedzirdīgo dzīvi ārpus Latvijas, Eiropā.

◆ Vai bija kāda lieta, kas tevi pārsteidza?

Jā, mani pārsteidza tas, ka daudzas Eiropas valstis ir visai noraidošas pret ieobraucējiem, kuri vēlas apmesties uz dzīvi viņu valstī. Man patika programmas norise – dažādā pieeja jautājumu apskatei, tas ir, ka bez lekcijām mums prezentēja arī bukletus, CD, grāmatas, kā arī notika, atrakcijas, priekšnesumi.

Jānis Martinsons, 64 gadi

◆ Vai, piedaloties nodarbībās, tu uzzināji to, ko cerēji, nākot uz šo pasākumu?

Gribēju uzzināt, kā dzīvo, ko dara un domā citi nedzirdīgie, citu tautību cilvēki Latvijā un pasaulē. Mani ļoti ieinteresēja tas, kā ārzemēs cilvēki cīnās par savām tiesībām, par savu eksistenci, lai vai ko tas viņiem maksātu. Liekas, mums dzīve Latvijā ir daudz mierīgāka nekā attīstītajās valstīs.

◆ Kāds ir tavs viedoklis par šo projektu?

Projekts ir ļoti interesants, mūsdienu sabiedrībai ļoti aktuāls un, manuprāt, būtu ļoti vēlams šādas tematikas projektus tur-

pināt. Ar nepacietību gaidīšu nākošo tikšanos!

Miks Auželis, 22 gadi

◆ Kāpēc tu nolēmi savā brīvdienā apmeklēt šo pasākumu klubā? Varēji taču to pavadīt kaut kur citur ar saviem draugiem, teiksim, vieglākā gaisotnē?

Tāpēc, ka izklaidēties varu paspēt vienmēr, bet pavadīt to noderīgi, gūt sev kaut ko jaunu un vienlaicīgi būt kopā ar šeit ar saviem draugiem, manuprāt, ir daudz labāks variants. Teiksim, cenšos no dzīves ņemt visu vērtīgo, ko tā man sniedz, tāpēc neatsakos no iespējas uzzināt kaut ko vairāk par to, kas šobrīd ir aktuāls nedzirdīgo sabiedrībā.

◆ Vai, tavuprāt, šī pasākuma tēma bija tieši tāda? Vai ko jaunu uzzināji?

Manuprāt, šī tēma par minoritātēm, integrēšanos vienmēr ir bijusi aktuāla un tāda būs vēl vismaz 100 nākamajos gados, jo vienmēr būs tautas, kuras būs mazākumā, cilvēku grupas, kurām jācīnās par savu eksistenci. Biju daudz ko dzirdējis iepriekš, bet man patika tas, ka bija savākti daudzi interesanti fakti par katru Eiropas valsti. ▲

Pateicība

Milzīgs paldies par izglītojošo pasākumu projekta virzītājiem un izbraukuma programmas dalībniekiem izsaka Valmieras nedzirdīgo biedrība. Pasākuma apmeklētāji sirsnīgi pateicas arī Valmieras kluba namamātei Dacei Lācei par lieliski noorganizēto uzņemšanu. Cerams, ka šis nebūs pēdējais projekts, kurā mēs varam tik veiksmīgi sadarboties. Līdz nākošai reizei!

JAUNIEŠU AKTIVITĀTES: ŠOREIZ VĒLTĪTAS SIEVIETĒM

✎ **Elfa Zariņa**

Tērpu un šovu konkursi, balle līdz rītam

8. marts „krievu laikā” bija vērienīgi svētki – Starptautiskā sieviešu diena. Tieši šajā dienā Latvijas Nedzirdīgo jauniešu organizācija organizēja jauku pasākumu „Sieviešu nakts” KC „Rītausma”.

Sabrauca daudz interesentu (140 viesi – to skaitā arī no Igaunijas, Lietuvas, Vācijas, Anglijas), pēc organizatoru ieceres – tērpušies 1920.–1970. gadu apģērbu stilā. Visi bija ļoti pacentušies gan iznomāt tērpus, gan „izķemmēt” vecvecāku skapšus. Bija tik skaisti, ka nācās grūti izvērtēt – kurš labākais. Atbilstoši apģērbu stilam visi arī iejutās savās lomās.

Katram viesim tika piespraustas puķītes ar viņu vārdiem. Viens – komunisti (**D.Zariņš**) ar

Foto: V. Krumins

daudzām atzinības apliecībām piedāvāja vīriešiem pirkt sarkanās neļķes savām mīļotajām. Izpirka! Kareivji (**R.**, **I.Ozoli**) parūpējās par galda klājumu – uz istām krievu avīzēm, ar smaržīgiem lokiem un sātīgiem gaļas konserviem. Un viņiem rokās – sarkanās neļķes. Īsti svētki bija! Uz skatuves nakts garumā kā pasākuma vadītāji atradās omulīgais pāris – govju slaucēja Viola ar daudziem atzinības

diplomiem par panākumiem darbā (**A.Birzniece – Siliņa**) un sieviešu tualetes apkopējs Antons (**I.Kalniņš**). Viņu iznācieni bija pilni ar humoru, un viņu mīļie, naivie ģimji visos raišīja smieklu lēkmes. Bija arī skaistas melodeklamācijas: **J.Znotiņas** („Ar savādu smaidu”, „Atgriešanās”) un

D.Plataces („Seksuālais čiekurs”) izpildījumā.

Katra galda komandai bija jāuzstājas ar šovu 5–10 minūšu garumā ar izlozēto nosaukumu (piemēram, „Pensionāri pie seksologa”, „Ātrā palīdzība”, „Sievietes, sievietes”, „Dejo ar zvaigzni” utt.). Visi lieliski iejutās lomās, ar māku uzstāties izcēlās šovs „Striptīzs” ar Ļeņinu (**A.Lasmanis**) un jautro komandu: **R.** un **I.Ozoli**, **I.** un **A.Krami**, **Sk.Baure**, **M.Lasmane**, **H.Rāvičs**, **V.** un **N.Intsoni**, **A.Intsone**. Aiz viņiem – „Dzemdības” ar lietuviešiem un viņu draugiem latviešiem. Visi saviļņojās un, kājās stāvot, dziedāja līdz **M.un**

J.Elbrotiem, kad viņi uzstājās savā šovā „Sievietes, sievietes” ar melodziesmu „Tā es tevi mīlēšu!”. Viņiem tika arī balva! Pusnaktij izskanot, sākās „nagla” – striptīzšovs! Te atkal amizants moments – komunisti

nepažēloja jaukajai deļotājai rubļus, lai tā viņam uzdeļotu...

Šis šovs visiem patīka, bija tik ļautri!

Pēc tam sekoja dažādu titulu dalībnieku izvērtēšana no skatītāju puses. Sievietēm par „Vakara zvaigzni” kļuva pievilcīgā kankāna stila dāma **G.Stupāne**; par „Seksīgo” atzina galantāko no visām dāmām (**attēlā**). –

Foto: V. Krumins

Z.Kristapsoni; titulu „Skaistākā” iemantoja **J.Znotiņa**. Vīriešiem: „Vakara zvaigzne” kļuva lietuvietis

A.Voroņeckis, „Seksīgais” – latviešu draugs vācietis **R.E.Grombelka**, „Gādīgais” – komunisti **D.Zariņš**. Daudzi saņēma komplimentus arī no draugiem... Jautrā balle, deļas, smieklīgas, atļautīgas spēles ritēja līdz rīta agrumam. Visi bija ļoti apmierināti – joproļām līdz šobaltdienai! Savukārt LNJO ir patiesi gandarīta par savu ideju realizēšanu! ▲

Foto: A. Krāms

Foto: A. Krāms

NO NEDZIRDĪGO SPORTA VĒSTURES: FUTBOLS

(Sākumu lasiet iepriekšējā numurā Nr. 5/6)

Turpinājums

✠ **Jadviga Bočkāne**

Pateicoties treneru **V.Kapenieka** un **N.Opsa** (*attēlā pirmais no labās*) pūlēm, mūsu futbolisti BASB "Daugava" Rīgas pilsētas meistarsacīkstēs starp 10 komandām ierindojās 6.vietā.

1965.gadā beidzot Rīgas nodaļas futbolisti ieguva LKB ceļojošo kausu, pārspējot spēcīgo Rīgas MRK.

Sensācija: 1975.gadā Rīgas nedzirdīgo bērnu internātskolas komanda draudzības spēlēs uzvarēja LNB izlasi. Auga jaunā maiņa!

Jaunā maiņa

1981.gadā futbola komandā parādījās jaunas sejas – **V.Smons**, **J.Kopmanis**, **N.Krūmiņš**, **A.Roževskis**, **G.Beisons**, **E.Cielavs**, **J.Grundulis**, **P.Logins**, **J.Auziņš**, **P.Kuļikovs**, **E.Buraks**, **VMjasņikovs** un **J.Sprincis**. Liels nopelns šīs komandas organizēšanā bija trenerim N.Opsam. Viss viņa mūžs tika atdots futbolam. Bērniībā jau kā visi zēni Koļa aizrāvās ar futbolu. Vēlāk astoņus gadus spēlēja LNB komandas sastāvā, bet tad (1952) spēlētāja tērpu nomainīja pret tiesneša melno formu. Viņš bija stingrs un objektīvs tiesnesis, tāpēc ar laiku viņam uzticēja vadīt arvien atbildīgākas dzirdīgo sacensības.

1966.gadā N.Opsam piešķīra republikas tiesneša nosaukumu (*dzirdīgo vidū vienīgais nedzirdīgais tiesnesis ar šādu augstu nosaukumu*). Neskatoties uz

lielo gadu nastu plecos, viņš spēja saturēt no izjukšanas mūsu izlasi un izveidot jaunu perspektīvu komandu, kura Vissavienībā izcīnīja 5.vietu 2. grupā, bet Rīgas pilsētas čempionāta 2. grupā – 6.vietu.

1982.gadā LNB kausa izcīņa futbolā bija ļoti smaga un grūta cīņa starp Rīgas un Daugavpils komandām. Uzvarēja pieredzējusi N.Opsa trenētā komanda. Labākie spēlētāji: vārtsargs **A.Kurmeļovs** (*Daugavpils*), aizsargs **E.Cielavs** un pussargs **E.Buraks** (*abi Rīga*) un uzbru-

cējs **J.Māliņš** (*Daugavpils*).

Reiz bija ...

Moldāvijā Beļcos PSRS nedzirdīgo meistarsacīkstēs futbolā otrajā līgā 8 komandu konkurencē **LNB futbolisti pirmo reizi izcīnīja 1.vietu un pārgāja uz pirmo līgu (1983)**. Tas pirmām kārtām bija trenera N.Opsa nopelns, ka prata izveidot spēcīgu komandu – **J.Sprincis**, **V.Vaivads**, **A.Šļujevs**, **V.Smons**, **J.Smirnovs**, **P.Logins**, **J.Auziņš**, **V.Homčenko**, **M.Vītols**, **G.Beisons**, **J.Grundulis**, **D.Kalvāns**, **E.Buraks**, **E.Cielavs**,

VMjasņikovs.

Te jāzīmē vārtsarga **J.Sprinča** veiksmīga spēle, tāpat komandas kapteiņa **E.Cielava** ieguldījums aizsardzībā.

Diemžēl PSRS nedzirdīgo meistarsacīkstēs 1.līgā, kas notika Erevānā, mūsējie smagi cieta neveiksmi un atkrita uz 2.līgu. Lai gan daži ļoti centās, izpelnījās pat labākā spēlētāja godu, tomēr der atcerēties: *"Viens kaujas laukā nav cīnītājs!"*

1985.gadā parādījās jauns futbolists **G.Meikša** – izvirzīts PSRS jaunatnes izlases kandidāts. Kā meteors viņš uzlēca un arī ātri nodzisa.

1995.gadā N.Opss kopā ar ģimeni pārcēlās dzīvot uz Ameriku, Ņujorku. Tālumā viņš ļoti skuma pēc savas dzimtenes un tur 74 gadu vecumā nomira.

Futbols – tas ir grūti!

Interesanti ieskatīties tā laika sporta dzīves vadītājas **Ē.Caunes** viedoklī: *"Futbols no visiem sporta veidiem, ar kuriem LNB biedri nodarbojas, ir vissmagākais. Kādēļ? Komanda liela: pamat-sastāvā – 11 spēlētāji + 5 rezervisti – pavisam kopā 16 dalībnieki. Spēle lielajā laukumā prasa spēku, ātrumu, izturību. Neskatoties uz laika apstākļiem – lietu, dubļiem, vēju vai karstumu, viss jāpārcieš.*

Reizēm pat tiesneša netaisnīgums. Cik daudz tas prasa no futbolista! Bet galvenais: tu neesi viens, bet gan komandas sastāvdaļa, viens no daudzajiem.

Vēl arī tas, ka sacensību periods

Futbols...

aizņem visu vasaru – no maija līdz septembrim”.

Turpmākās pārmaiņas – futbols telpās

Varbūt tieši minēto grūtību iespaidā pamazām arī nedzirdīgo sportā ienāca mazais futbols jeb telpu futbols. Šīm pārmaiņām sekoja arī LNSF, organizējot čempionātus telpu futbolā.

Jaunajam sporta paveidam aktīvi atsaucās E.Cielavs – jaunākais, turpinot sava tēva iesākto futbola karjeru. Viņš gandrīz 10 gadus sekmīgi vada Rīgas sporta kluba “Nedzirdīgo Sports” futbolkomandu.

2006.gadā Maskavā notika 2.Eiropas čempionāts telpu futbolā, kur trenera A.Derjomova vadībā piedalījās šādi spēlētāji: **E.Cielavs, P.Logins, U.Stupāns, V.Jelžovs, H.Jonans, K.Šmidts, A.Beitiks, L.Ventaskrasts, N.Sjutrukovs, R.Godenkovs.**

Diemžēl Latvijas izlase 22 komandu vidū ierindojās priekšpēdējā vietā.

Notikušajā LNSF čempionātā 2007.gadā parādījās jaunas sejas: **A.Bogdanovs, A.Vinogradovs, Z.Felkers, V.Turčinskis** un citi no komandas “*Latgale*”, izcīnot 2.vietu aiz Rīgas sporta kluba “Nedzirdīgo sports” – II komandas.

2007.gadā Slovaikijā notika 15.starptautiskās sacensības telpu futbolā jauniešiem līdz 16 gadiem. A.Bogdanova vadībā mūsu jaunieši izcīnīja godpilno 4.vietu 11 jauniešu komandu vidū. Šīs komandas kodolu veidoja Valmieras valsts vājdzirdīgo bērnu internātskolas audzēkņi: **A.Beitiks, K.Intsons, T.Lasmanis, K.Platacis, M.Birmanis, M.Jaunzems, K.Ķikurs un J.Beitiks.** ▲

ORIENTIERISTIEM – OLU KAUJA

☞ deaf pepe teksts un foto

Parasti orientieristiem cīņas notiek mežos, bet šoreiz marta pēdējā sestdienā viesu namā „SVELMES” (kurš atrodas pirms Ķekavas braucot virzienā no Rīgas puses) notika Orient – OLU kaujas. Tā orientieristi apzīmēja Lieldienas.

Notika interesantas cīņas 20 orientieristu starpā. Olu kaujas vēroja un vērtēja žūrija no „sliņķiem”, kuri bija ieradušies bez sava cīņu ieroča – olas.

Un rezultātā titulu „**Visskaitākā Ola**” ieguva tā, kas piederēja mūsu izcilākajai orientieristei

Agitai Intsonei

„**Visstiprākās Oļas**” īpašniece izrādījās 10 – gadīgā **Karīna Krama.**

Viņa arī izcilā orientierista, “*Deaflympics 2005*” olimpiskās medaļas ieguvēja Anda Krama meita. Suminājām arī 13. dzimšanas dienu jauno sportistu **Lauri Virtigu.**

Pēc šīm cīņām turpinājās izklaide pirtiņā ar vēsu ūdeni baseinā un pie bagātīgi klāta galda. Bija dažādas atrakcijas gan

lielajiem, gan mazajiem. Pārrunājām gatavošanos Eiropas čempionātam Igaunijā, kas notiks šī gadā augustā. 19. un 20. aprīlī Lilastes apkārtnē notiks pirmās sacensības uz brīvajām vietām Latvijas

izlasē gan stiprākiem, gan jaunajiem līdz 18 gadiem. Pēc tam tuvākās sacensības – 17. maijā Rīgas apkārtnē un 1. jūnijā Ventspilī.

Nobeigumā visi pasākuma dalībnieki teica paldies kauju vadoņiem – **Valdim un Natālijai Intsoniem** par to lielisko iznākumu: labu atpūtu. Nākamās cīņas risināsies gadumijas naktī – arī pirtiņā, bet pie jūras. Bet līdz tam orientieristi dosies trasēs kā ierasts. Novēlu veiksmīgus startus un ceļu uz izlasi.

Liepājas apkārtnē 5. – 6. aprīlī **OS „Kurzemes pavasaris”** sacensībās piedalījās **G. Širante, J. Strods** (abi no Valmieras) un **M. Plaude** (Liepāja). S21B grupā G. Širantei II vieta; M. Plaudei I vieta. Sacensības iekļautas Latvijas kausa izcīņā orientēšanās sportā. Iesaku šajā izcīņā piedalīties arī citiem mūsu orientieristiem, kuri vēlas sagatavoties atlasei uz nedzirdīgo Eiropas čempionātu. ▲

NEDZIRDĪGAIS SPORTA LAUREĀTS - 2007: JĀNIS SMONS

No agras bērnības...

Ilze Kopmane

Jāni Smonu vecāki nepierunāja un īpaši n e m u d i n ā j a uz sportošanu. Sportu kā savas dzīves neatņemamu daļu viņš izvēlējās pats – turklāt pavisam agrā bērnībā.

Ģimenē tomēr bija labs paraugs – viņa tētis savlaik arī aktīvs sportists: slēpotājs, peldētājs, futbolists. PSRS futbola m/s pat ieguvis I vietu. Arī Jāņa māsa sportoja.

Inta Smona Jāņa māte: „Jānis regulāri sāka trenēties jau astoņu gadu vecumā. Pats atrada sporta klubu un treneri un pēc stundām Rīgas skolā devās uz treniņiem pie dzirdīgajiem 2 – 3 reizes nedēļā. Un tā visus skolas gadus. Viņam vislabāk patīk un arī padodas tāllēkšanā un trīssoļlēkšana.

Viņš guvis labus panākumus daudzās sacensībās gan nedzirdīgo, gan dzirdīgo sacensībās. Es priecājos par Jāņa panākumiem un viņa neatlaidību, ar kādu viņš turpina sportošanu arī tagad, kad jau skola pabeigta un viņš strādā.”

Nesen avīzē „Mārupes Vēstis” bija lasāma priecīga ziņa: Jānis Smons saņēmis Rīgas rajona „Sporta laureāta 2007” gada balvu. Mārupes pašvaldība viņu

pieteikusi šai balvai kā pagasta iedzīvotāju – sporta aktivistu, kurš veiksmīgi startējis dažādās 2007. gada sacensībās. Izcilākais panākums – iegūtā III vieta trīssoļlēkšanā Eiropas VII nedzirdīgo čempionātā vieglatlētikā Bulgārijā, Sofijā.

Gads iesācies labi

Iveta Kraze, LNSF darbiniece:

„Pagājušajā gadā Jānis tika atzīts par „Labāko nedzirdīgo sportistu – 2007” un šo titulu ar LNSF valdes lēmumu saņēma sportistu 2007. gada noslēguma ballē. Arī šis sporta gads uzsākts ļoti veiksmīgi: šoreiz Eiropas III nedzirdīgo čempionātā telpu

vieglatlētikā Itālijā, Dženovā atkal trešā vieta iemīļotajā sporta veidā – trīssoļlēkšanā un ceturtā vieta tāllēkšanā.”

Jānis Smons tagad strādā celtniecības firmā „Pamatplus”. Turpat Mārupē būvē jaunas mājas, bet brīvajā laikā joprojām dodas uz treniņiem. Viņš ir atradis labu treneri Māriti Lūsi sporta klubā „Auseklis”. Turklāt viņš mācās arī vakarskolā, lai iegūtu vidējo izglītību.

Novēlēsim viņam jaunus sportiskus panākumus, jo tie būs ļoti nepieciešami – šogad viņš pārstāvēs Latviju I Pasaules nedzirdīgo čempionātā vieglatlētikā, kas risināsies 22. – 28. septembrī, Turcijā. ▲

Darts: sacensības ar šautriņām un – izklaide

Ikviens interesents tiek aicināts piedalīties šajā sporta veidā. Darta turnīri notiek Rīgā, Kurzemes prospektā un Slokas ielu krustojumā (Slokas iela 161) spēļu klubā „Ko - Ko”, kas atrodas

tirdzniecības centra „Super Neto” ēkā iepretim lielveikalam „hyper MAXIMA”. Sacensības risinās no pl. 19.30 otrdienās un ceturtdienās. Var iepriekš pieteikties, sūtot SMS turnīra organizatoram Valērijam Tretimovičam pa mobilo 29544842.

Dalības maksa: 1,50Ls (otrdienās) un 2,50Ls (ceturtdienās). Ieeja personām tikai virs 18 gadiem. Apbalvošana seko uzreiz pēc katra turnīra. Spēles notiek – pēc „501” noteikumiem! Šajā turnīrā iesaistījušies 5 nedzirdīgie. **NĀC UN VINNĒ TU ARĪ!**

Piemīņas vārdi

Elvīra Elksne

1906.07.09 – 2008.09.04

Savā 102. dzimšanas gadā mūžības ceļā devusies LNS Goda biedre, nedzirdīgo Teātra Māmuļa, nedzirdīgo aktieru skolotāja un talantu kopēja visa sava darba mūža garumā Elvīra Elksne.

Nedzirdīgo sabiedrībā viņu dziļi cienīja un mīlēja gan pašdarbības mākslas dalībnieki, gan viņas daudzo iestudēto lugu un uzvedumu skatītāji. Elksnīte (*tā viņu mīļi sauca „viņas bērni”*) bija ne tikai neskaitāmu uzvedumu režisore, bet arī to scenāriju autore un teātra vēstures apkopotāja.

Aizejot pelnītā atpūtā pēc gandrīz piecdesmit gadu darba, viņa LNS muzejam nodeva apjomīgu materiālu „*Drāmas ansambļa vēsture 1946 – 1987*”, kas šobrīd ir plašākais viņu avots nedzirdīgo teātra vēsturē.

Vēl tagad mūsu ļaudis atceras viņas lieliski režisēto Raiņa lugu „*Pūt, vējiņi!*” (1963) un vērienīgo uzvedumu „*Dzintarzeme Latvija*” (1972), daudzas dzirkstošas komēdijas, tautiskas „*ainas iz dzīves*”, kas kuplināja pasākumus un pulcināja daudz publikas.

Elvīras Elksnes lielais devums, uz visiem laikiem iegūlis pašos nedzirdīgo teātra pamatos. Viņa paliks nedzirdīgo kopienas atmiņā kā izcila personība, Latvijas Nedzirdīgo savienības gods un lepnums. Dziļā cieņā mēs paturēsim atmiņā mūsu teātra Māmuļu. Lai vieglas smiltis zem dzimtās zemes velēnām. Izsakot dziļu līdzjūtību tuviniekiem,

**LNS valde, Rīgas biedrība,
KC „Rītausma”, laikraksts „Kopsoli”**

Sarmīte Šemiote

1943.5.09 - 2008.6.04

Ar skumjām, klusu pateicību un gaišām atmiņām sirdī Sarmīti Šemioti šajās dienās piemin daudzi jo jo daudzi Rīgas biedrības biedri, kuriem Sarmīte kā ilggadīgs zīmju valodas tulkoja KC „*Rītausma*” pasākumos, drāmas ansambļa mēģinājumos un izrādēs, studentiem arodskolā un augstskolā, ļaudīm Rīgas biedrībā, baznīcā, ekskursijās un vēl, un vēl... Par viņu netika dzirdēts neviens slikts vārds. Mierīga, smaidīga, humorpilna – tāda viņa gāja pa dzīvi un tagad tik pēkšņi no tās aizgājusi pavisam prom...

Lai viegla gaita tev, Sarmīt, aizsaules ceļos! Izsakot dziļu līdzjūtību meitām ar ģimeni, *Biedru grupa*

Atvērto durvju diena skolā

Piektdien, 16.maijā no pl. 9 līdz 13 Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātskola A.Čaka ielā 42 rīko atvērto durvju dienu.

Aicinām vecākus apmeklēt skolu, tikties ar skolotājiem, internāta skolotājiem un skolas administrāciju, pasēdēt stundās, lai labāk iepazītu mācību procesu. Gaidīti būs arī mūsu nākamo audzēkņu vecāki.

Pl. 13 notiks skolas audzēkņu vecāku kopsapulce.

Papildus informācija pa tālruni 7288902, e-pastu: rnbps@riga.lv vai skolā pie direktores vietnieces

Elvīras Jaščenokas

Mīļi sveicam visus visus jubilārus!

90

8.V Arvīds JĀŅKALNS, Rīgas

85

26.V Elza GURIKA, Ventspils

80

10.V Olga DRANDE, Rīgas
25.V Nelija KRISTOFOROVA,
Smiltenes

28.V Anna BULE, Rīgas

70

2.V Harijs KRAMIŅŠ, Ventspils
30.V Herberts KIRKELIS,
Smiltenes

60

29.V Jeļena ULJANOVA,
Ventspils

65

3.V Aivars PURMALIS,
Valmieras

60

5.V Ļubova MALDONE, Rīgas
27.V Valentīna PESTRAKOVA,
Rīgas

55

8.V Boriss SKAČKOVŠ, Rīgas

50

11.V Laimonis MILTIŅŠ,
Rīgas biedrība

Sēru vēsts †

Aizgājis mūžībā

Pēteris KAIRIŠS

1918. 25.01. - 2008.8.02

Daugavpils biedrība

Galvenā redaktore: Ilze Kopmane
Datormakets: Irīna Kristoforova

Skaties pasaules lielumā -
cik liels tu pats vari būt?
J.V. Gēte

Nākamais numurs 20. maijā